

Fotó: Vermes Tibor

2021. január 30. - **Hosszú távra tervezni a szocializmusban nem lehetett.** Nem volt ám olyan, hogy most egy évig csinállok valamit, aztán majd szaltót ugrok jókedvemben. Igazából azért maradtunk talpon, mert nem volt más lehetőségünk – nyilatkozta lapunknak a hetvenöt éves Nagy Feró. A Beatrice egykori frontembere, a „nemzet csótánya” pályatársáról, barátokról, ellenfelekről, érzésekről és célokról beszélt születésnap interjújában.

–Székely szülőktől a Zala megyei Letenyén születtem hetvenöt esztendővel ezelőtt, majd Budapesten nőttem fel. Ebben a mondatban az egész magyar XX. század benne van.

Gyerekként különlegesnek érezted a hátteredet?

–Nem tudatosult bennem, hogy ezek különleges körülmények lennének. A szüleim azért kerültek Letenyére, mert jöttek az oroszok, és apám nem akart a román hadseregben magyarok ellen harcolni. A háború egészen Zaláig sodorta őket, ahol anyám egy gróf házvezetőnőjeként dolgozott. Ahogyan közeledett a front, a gróf felajánlotta, hogy a családom tartson velük Svájcba, de a szüleim inkább maradtak. A gróf búcsúzóul még annyit javasolt, hogy húzódjunk be egy nagyvárosba, mert szörnyű világ következik. Ebben, mondjuk, igaza is lett. Egyéves koromban kerültünk Pestre, egy kocsiszínből húztuk meg magukat, később sikerült egy kis, ablakos pincehelyiségbe költöznünk. Egyszer meg is néztem, még mindig megvan az a pincehelyiség a Verőfény utcában.

–A magyar rockzenében mindig is különböztek a belvárosi és a külvárosi zenészek, nemcsak ízlésben, gondolkodásban, de sokszor műfajilag is: a külváros mindig keményebben játszott.

Mit hoztál magaddal a gyermekkori környezetből?

–Ha jóhiszemű akarok lenni, azt válaszolhatom, hogy aki a belvárosban lakik, valószínűleg jól szituált, polgári családból származik. Viszont tény, hogy az igazán jó rockzenészek a magyar Sohóban, a külvárosban nőttek fel. Mint Puskás Öcsi, mi is rongylabdával fociztunk egész nap. A külvárosból iszonyú erő és akarat kell ahhoz, hogy kilépj. De soha nem felejtetted el, veled marad örökké. Akik onnan jönnek, már gyermekfejjel találkoznak az élet nagy igazságtalanságaival, aztán küzdenek ellene, ahogy csak tudnak. A mai napig ez a hit ad erőt nekem is.

–Ha nem a zene a hivatásod, szerinted mi lettél volna?

–Középiskolai tanár. Ne kérdezd, miért, de sokáig ez volt a titkos vágyam. Nagyon szerettem a fizikát és matematikát. Különösen az utóbbit, szerintem az a tudományok királya. Ha jobban belegondolsz, a matematikus mindent tud. Míg a fizikus csak dobálja a követ, nézi, hol esik le, a matematikus ad egy képletet: tessék, ne dobálj itt egész nap! Amikor bekerültem a gimnáziumba, a családban iszonyatosan nagy dolognak számított, hogy a Feri továbbtanul, középiskolát végez majd. A zenéhez eleinte annyi közöm volt, hogy énekkarba jártam, megtanultam egy csomó dalt, és persze kottát olvasni.

–Katona voltál?

–Megúsztam. Akkoriban két évre kellett bevonulni, nagyon sajnáltam volna az elvesztegetett

időt. Akadt, aki szuperlatívuszokban beszélt a hadseregről, hogy az ám a jó hely, de én nem tartoztam ezek közé. Azért rajongsz, hogy megaláznak, kegyetlenkednek veled, normális vagy te? Attól is tartottam, hogy ha bevonulok, a végén még továbbszolgálók, tisztis iskolába jelentkezem. Végül elektroműszerész lettem, onnan vettek fel a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolára. Anyám álma az volt, hogy mérnök úr lesz a fiából. Csakhogy közbeszólt a zene. És persze a csajok. Észrevettem, hogy ha fenn állok a színpadon, olyan csajokat is megkapok, akikhez szólni sem mertem volna.

–Így már érthető, miért nem dobos lettél.

–A dobos nagyon hátul van, a maradékból táplálkozik. Az énekes válogathat a kendermagban.

–Ha már lányok: az ország a Beatrice lánycsapattal együtt ismert meg. A hajdani sláger ma is sokak fülében ott van: Gyere, kislány, gyere...

–A lányzenekarban én csak logisztikával foglalkoztam, de a csajok azt mondták, ha már énekes vagyok, szálljak be. Én voltam a lányzenekar rockrészlege. Abban a Beatricében egyébként Csuka Mónika volt a szólista, a Gyere, kislányt is ő énekl, érdekes, hogy máig hozzám kötik az előadást, pedig nem, az a dal Mónikáról szólt. Előfordult később, hogy behívtak egy műsorba, megkértek, énekeljem el a Gyere, kislányt. Mondom, nem baj, hogy azt egy nő énekl? Nekem hereműtét kellene, hogy a magas hangok működjenek! Szerettem egyébként a csajos Beatricét. Nem kell taglalnom annak az előnyeit, hogy négy jó csajjal utazol egy mikrobuszban éjjel-nappal. Az ember minden lepattanóra rá tud menni.

–A Gyere, kislány, gyere klasszikus diszkósláger. Még csak fel sem sejlik benne a későbbi kőkemény Beatrice.

–Biztos, hogy diszkósláger? Valójában egy jó kis funkynóta. Csak a szövegben megzavarja a hallgatót, hogy „a diszkóklubban szól már a zene”. Mindenesetre vállalom, mert nagyon jó dal, a mai napig működik.

–Hogyan váltottatok rockzenére?

–1976-ban játszottuk a Gyere, kislányt, egy évvel később még indultunk a Metronóm 77 fesztiválon. Ott már nem engedtek nekünk saját dalt játszani. Szerintem azért, mert a Gyere, kislány olyan jól sikerült, hogy csak megzavartuk volna az előre lejátszott meccset. Egyedül maradtam, és eldöntöttem, hogy megcsinálom a saját zenekaromat, olyan zenével, amit szeretek. Jött Gidófalvy, Miklóska, Lugosi, Donászy, a többi pedig már történelem.

–Mai szemmel nézve nem is annyira a korabeli rock-punk vita foglalkoztatja az embert, hogy akkor most melyik irányzathoz is tartozik a Beatrice. Sokkal inkább az erőteljes színpadi jelenlét, a performance, az előadást sokszor megszakító zenés, poénos, beszólogató betétek izgalmasak a hajdani zenekarban. Mintha Baksa Soós Jánostól, a Kex frontemberétől is sokat tanultál volna.

–Igen, Baksa Soós valóban fontos előzmény. Négy-öt Kex-bulin járhattam, és bár nem pontosan értettem, mi zajlik a színpadon, nagyon tetszett az abszurd előadás. Nem tudom megmondani, hogy miért, de érdekesnek találtam. Később a Beatricével is sokszor csináltunk olyasmit, amiről azt mondtuk: fogalmunk sincs, miért, de ezt és ezt fogjuk csinálni. Van ez a mondás, ismered: nem tudom, miért vagyok hülye, de majd jön az újságíró, és elmondja! A különféle ötletek kivitelezésében a Beatrice grafikus, Bernáthy Sándor nagyon sokat segített. Amikor például azt mondtuk neki, hogy szétverünk egy zongorát a színpadon, felhívta a figyelmünket arra, hogy már az összes zongorát szétverték, ez nem túl eredeti ötlet. Elgondolkoztam: igaza van. Akkor mi felépítünk egy zongorát! Elkezdődött a koncert a Kertészeti Egyetemen, a színpadon bent állt egy lerobbant, egy lábú, fekete zongora. Bejött két ember, elkezdte fúrni-faragni, kalapálni, mi pedig zenéltünk közben. Nyilván a közönség egy

ideig nem értette, mi folyik a színpadon, én pedig nem oldottam fel a rejtélyt. A buli végére a zongorát megjavították, fehérre festették, én pedig bekonferáltam a végjátékot: tessék, el lehet játszani valami nagy művet! Beült oda egy zenésztárs, elkezdte a Hull az elsárgult levélt. Nem pont erre gondoltam, de ez is jó lehet, a zongorán sok mindent eljátszhatunk – szóltam én a színpadon. Rendben, akkor hulljanak az elsárgult levelek! Ekkor fentről elkezdtek szórni az előre bekészített faleveleket. Sajnos, egyik-másik elég sáros volt, ezért a közönség egy idő után úgy nézett ki, mint egy konda varacskos disznó. A buli úgy ért véget, hogy színpadról, takarásban lestem a szépen felöltözött, fehér ruhás csajokat, akik hatalmas sárfolttal, dühösen indultak haza: nem elég, hogy rosszul játszottak, még nyakig sáros is lettem! Élveztük ezeket a marhaságokat.

–Mennyire ismered a rajongóid sorsát? Arra a néhány száz emberre gondolok, akik tűzön-vízen át követtek titeket, akik minden koncerten ott voltak. Mi lett velük az elmúlt negyven év alatt?

–Nagyon vegyes a kép. Találkoztam olyannal, aki bankvezető lett. Egy másik nagy reklámcéget vezet, máig keres, hív, találkozunk. Akadt olyan, aki börtönbe került, négy évre leültették.

Tartom a kapcsolatot valakivel, aki ma már háromgyermekes családanya, néha küld üzenetet, beszélgetni is szoktunk. Szanaszét van a hajdani tábor. Egy azonban biztos: sokan mondják közülük, hogy azért értek el sikereket, mert nálunk, a Beatrice körül tanulták meg, hogyan lehet együtt, közösségben dolgozni. Előfordult többször, hogy buli előtt kimentem a színpadra, bemondtam a mikrofonba, hogy még állnak kint, nem tudnak bejönni, segítsünk nekik!

Körbejártam egy kalappal, mindenki beletett két-három forintot, aztán kimentem, ott álldogált tíz-tizenöt gyerek. Aki ideadja a jegy árának felét, annak kipótolom a többit, aki be van rúgva, annak tűnés haza! Egy idő után hozzá is szoktak a srácok, hogy ha nem jutnak be a Ricse-koncertre, akkor jön a Feró, és majd segít. A Beatrice nemcsak zenekar volt, de mozgalom és család is.

–Milyen jövőképed volt akkoriban? Gondoltál-e arra 1978 táján, hogy mit csinálsz majd húsz év múlva?

–Nem igazán gondoltam ilyesmire, mert nem tudtuk, meddig játszhatunk, mikor visz el minket újra a rendőr. Hosszú távra tervezni ma sem lehet, a szocializmusban meg pláne nem lehetett. Nem volt ám olyan, hogy most egy évig csináljak valamit, aztán majd szaltót ugrok jókedvemben. Igazából azért maradtunk talpon, mert nem volt más lehetőségünk. Az életünk telis-tele volt csapdákkal, amikor az egyikből kiszabadultunk, beleestünk a másikba. Miklóska Lajos mondogatta, hogy az ember kapott egy skatulyát, amiben nem fér el rendesen, de attól az még az övé. És ha már így van, akkor díszítsük fel, tegyük széppé. Sokat beszélgettünk arról, hogyan lehetne a felszínen maradni, de megmondom őszintén, nem hittem volna, hogy a rendszernek váratlanul vége lesz.

–Sokat hallottunk mostanában a tatai rocktanácskozásról. Újra előkerült, hogy pártállami nyomásra tulajdonképpen az egész rockszakma cserben hagyta a Beatricét, a hazai zenészek egzisztenciális vagy más okokból sem mellettetek, sem az alternatív vonal mellett nem álltak ki. Hogyan emlékszel vissza a történetekre?

–A tatai rocktanácskozás úgy kezdődött, hogy Bors Jenő, a hanglemezgyár igazgatója megkérte a jelenlévőket: a következő három napnak ne legyen a témája a Beatrice-jelenség. Ezen nagyon megdöbbenem. Hiszen azért mentünk oda, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba! A jelenlévők aztán, nyilvánvalóan Bors Jenő és Erdős Péter hatására, meg is szavazták szépen, hogy rólunk ne essen szó. Onnantól kezdve nem szólhattunk hozzá semmihez. Nem értettem azt sem, miért kell műfajon kívülinek titulálni például a Bizottság zenekart. Nem lehet

meghatározni, hogy eddig művészet vagy rock and roll, amit csinálsz, azon túl nem. Alapvetően a közönség dönti el, kell-e neki a produkció vagy sem. De az, hogy állami vezetők mondják meg, ki tartozik hozzánk, ki nem, abszurdum. Ott, a tatai rocktanácskozáson értettem meg, hogy ha a Bizottságot megtagadta a szakma, akkor a Beatricét is kiirtják. Így is lett. Biztosan belejátszott ebbe az irigység is, néhány zenészkolléga már csak ezért sem állt ki mellettünk. –Az ország a Beatricében és az István, a királyban ismert meg, de ugyanilyen értékes darabja életművednek az Ős-Bikini is. Sok rajongód állítja, és a különféle szakmai szavazások is rendre megerősítik, hogy zeneileg talán ez volt a legerősebb formáció, ami a nevedhez fűződik.

–Isteni sugallat volt, hogy csináljuk meg a Bikinit. Persze, az is kellett, hogy a kiváló zeneszerzővel, Németh Alajossal egymásra találjunk. Nagyon élveztem a munkát a Bikinivel. Nagyszerű zenészek, ha valamit kitaláltam, azonnal el tudták játszani, ami a Ricsével azért nem így működött. Egyszer kérdezi Németh Gabi, a dobosunk, hogy itt mit üssek? Hogy mit? Hát, tedd bele a Billy Cobham összeset, hadd halljuk, hogy te vagy az ország legjobb dobosa! Így született meg a Gyerekmese. A Bikini egyébként azért nem hozott még nagyobb közönségsikert, mert három menetben csak 20-20 ezret adtak ki belőle, közben három hónapos szünetekkel. A végén 62 ezernél állt meg, de nyilván 200 ezer is elkelt volna belőle.

Megkérdeztem Erdőst, hogy miért nem lehet kapni a lemezünket? Gyelekek – mondta jellegzetes raccsolással –, amennyi a keleslet, annyi a kínálat! Nem kelesik annyira! De Péter, a Neotonnal tele a polc! Legyen már tele Bikinivel is! Felókám, te nem éltesz az üzlethez, málné is halagudj! Ennyiben maradtunk.

–Nemrégén a miniszterelnök Facebook-oldalán köszöntött mostani születésnapodon, és feltette a „rendszerzáró házibuli” felvételét, ahol Pataky Attila, Kovács Ákos, Vincze Lilla és mások társaságában énekelsz együtt a Fidesz akkori vezérkarával. Egy-két kivétellel az a társaság ma is felléphetne együtt, mert nagyjából ugyanazt gondoljátok a világról.

–Azt a bulit én szerveztem. Bár az igazsághoz hozzátartozik, hogy akkor, 1990 márciusában én az SZDSZ-hez álltam közel. Ők voltak a legradikálisabbak. És ha egy párt azt hirdeti, hogy koalíciót Erdéllyel, akkor egy erdélyinek kötelessége támogatni – gondoltam akkor. Elhittem nekik, hogy ők a jövő, fél év múlva viszont már világosan láttam, milyenek valójában.

–A politikai pályafutásodnak, szimpátiáidnak a hajdani SZDSZ-től a MIÉP-en át a Fideszig azért van egy közös nevezője: az antikommunizmus. Nem igazán kedvelted soha a kommunistákat.

–Ez igaz, de talán lényegesebb, hogy ők nem kedveltek engem. Hatalmon voltak, mertem én rosszat mondani rájuk? Dehogyan! Valójában ők nem bírtak elviselni, sem akkor, sem most. 1991 körül azt mondogatták nekem, hogy Feró, nem illik rugdosni a döglött oroszlánt! Milyen döglött oroszlánt? Hiszen minden az ő kezükben maradt!

–Erdős Péter is a rendszerváltozáskor lépett be az MSZP-be, mondván, hogy a gyengébb mellé áll.

–Na persze. Erdős egyébként hihetetlenül rosszindulatú ember volt. Nem találsz olyan zenészt, aki szeretettel emlékezne rá, aki felmentést adna számára zenekarok, emberek tönkretételéért.

–Ha már szóba került Erdős: a Pol Pot megye punkjai című dokumentumfilmben nyilatkoztad, hogy amikor meghallottad a CPg Erdős Péter című dalát, amelyben a szegedi punkok az anyukájába küldték a kommunista popcézárt, úgy érezted, hogy szinte érvénytelen az életműved. A CPg tényleg mindenkinél keményebb volt?

–Akkor, a nyolcvanas évek elején a CPg jelentette a korlátlan szabadságot. A sokat emlegetett szólásszabadságot, hogy ha már állítólag az van, akkor mindenki mondhatja el a véleményét. Gondolatokat, amelyeket mi nem mernénk kimondani, de azért a szívünkből jön. A CPg tulajdonképpen letolta a gatyáját, megmutatta a rendszernek, mit gondol róla valójában.

Szegényeket aztán börtönbe zárták, kiállni mellettük nyíltan nem lehetett. Emlékszem, kihallgatáskor is megkérdezték, mi a véleményem róluk? Konkurens zenekar – válaszoltam, gondosan eltitkolva azt a tényét, hogy még koncertet is szerveztem nekik. Erre jött azonnal a válasz, hogy hiszen maga léptette fel őket a Közgázon. Dehogy léptettem fel őket, nem az enyém a Közgáz! Jól elvitatkoztunk, de nem sokra jutottunk CPg-ügyben.

–Az utóbbi esztendőkből sokszor felmerült veled kapcsolatban, hogy különböző vetélkedőkben, tehetségkutatókban tűnsz fel, celebesedsz. Van, aki ezt úgy értelmezi, hogy elárultad régi önmagadat, és ahogyan egykoron megénekedted, kifakult sztár lettél.

–Nem azért mentem ezekbe a műsorokba, mert olyan sok pénzt fizettek. Tény, hogy fizettek, persze, de önmagáért a pénzért soha nem vállaltam volna el a feladatot. Arra gondoltam, hogy ha már celebvilágban élünk, az olyan fekete bárányok, mint mi is mutassuk meg magunkat. Miért nem megyünk közénk, miért nem csapunk szét köztük? Miért nem mutatjuk meg, hogy jobbak vagyunk? Hát, én bementem, és nem törődtem az irigy kritikákkal. Jól is tettem, mert ezekben a műsorokban hoztam a fényt és a csillogást. És nemcsak ezekben, de a Pappa Piában, a Ford Fairlane kalandjaiban is, sok mindenütt máshol is. Hidd el, jó nagy adag irigység is van abban, hogy megszólhatnak. Elhiszem, hogy kényelmesebb siratni önmagunkat, otthon ülni, és azt terjeszteni önmagunkról, hogy igen, engem nem vesznek meg, de hadd ne legyen már a sokoldalúság szégyellni való.

–Bár simán letagadhatnád tizenöt évet, pandémia idején mégis a veszélyeztetett korosztályba tartozol. Hogyan telik a járványidőszak?

–Az első hullám idején egy hétre megzuhantam, hogy akkor most mi lesz, hogyan tovább? Aztán rájöttem, hogy állati jó, minden elmaradt munkámat befejezem itthon, a ház körül. Nekiálltam, szépen el is telt az idő. Szeptemberben meghívtak egy filmforgatásra, ennek nagyon örültem, mert éppen nem volt mit csinálni. Aztán elkaptam a betegséget, öt napig kóvályogtam, de szerencsére már vége. Azóta minden rendben, akad munkám, nem panaszkodom.

–Hetvenötödik születésnapodra fantasztikus ajándékkal leptek meg zenésztársaid, barátaid. A dalaidat feldolgozták a maguk szája íze szerint, tisztelgésükkel a munkásságod iránt.

–Producer fiam titkos felkérésére harminckét dalt játszottak fel előadóművészek és zenekarok. Három hónapig tartottak a munkálatok. Én tényleg nem tudtam erről semmit. Amikor Boros Csabi élő adásban megmutatta, és bejött a fiam is, kiderült számomra minden. Sírtam. És tudod, ebben a szülinapi ajándékban, mondjuk, Ákos ugyanúgy benne volt, mint Bródy János. Megtisztelő, hogy a személyem egy kicsit összekovácsolta a másként gondolkodókat. Ez a legnagyobb hozadéka ennek a hetvenötös lemeznek.

Szentesi Zöldi László